

רבינו חננאל

וקרקע אינה נגזלת.
ואוקימנא בהושענא
דאונכרי גופייהו אבל
בהושענא דבעלי בתים
אפי' היא גזולה אפי'
גזוה אונכרי גופייהו
כשירה כו'. ואסיקנא
לולב אין צריך אגד
ואפי' מאן דסבר דצריך
אגד [כיון דאי שרי ליה
חזר לכמות שהיה אינו
שינוי דקי"ל שינוי
החזר לברייתו אינו
שינוי ושינוי השם אינו

וקרקע

אינה נגזלת. כלומר אינה קנויה לגזול שזו לועולס
היא בחזקת בעלים דמקראי נפקא לן בהגזול צתרא
(ב"ק דף ק"ז: ושם) כדפירש בקונטרס והדין עמו (ד' דף ק"ז: ושם)
צקרקע מאי נפקא ליה מינה צמאי דאינה נגזלת אי קודם יאוש אפילו היתה
נגזלת לא קני ואי לאחר יאוש הרי
קונה ציאוש וכן מוכיח^ל צשמעתין^ה
גצי פלוגתא דר' אליעזר ורצנן דפליגי
צסוכה גזולה דמכשרי רצנן משום
דקרקע אינה נגזלת והוא ליה סוכה
שאלה ואדם יואל ידי חוצתו צסוכתו
של חצירו והשתא אי לפני יאוש הא
אפילו מטלטלין אין נגזלין אלא ודאי
לאחר יאוש ומיהו אין משס ראה
דאם היתה סוכה מטלטלין כגון
שהואילא מסוכתו צצראש העגלה
וצראש הספינה לא היה יואל זה צין
קודם יאוש צין לאחר יאוש משום
דממעטי צפרק (קמא^ל) (דף ט.)

וקרקע אינה נגזלת הלכך לגזוה אינהו כי
היכי דליהו יאוש בעלים בידיהו דידהו
ושינוי הרשות בידיהו סוף סוף כי גזו אוונכרי
ליהו יאוש בעלים בידיהו ושינוי הרשות
בידן לא צריכא בהושענא דאונכרי גופייהו
וליקניוה בשינוי מעשה קא סבר^ג לולב אין
צריך אגד ואם תמצוי לומר^א לולב צריך
אגד שינוי החזר לברייתו הוא^א ושינוי החזר
לברייתו לא שמויה שינוי וליקניוה בשינוי
השם דמעיקרא הוה ליה אסא והשתא
הושענא

ממי קני: החזר לברייתו.

וקרקע אינה נגזלת. כלומר אינה קנויה לגזול שזו לועולס
צחזקת בעליה היא דמקראי נפקא לן בהגזול צתרא (ב"ק ק"ז:)
צניוקין אצל משנתלש הפרי הו גזל והחולשו הוא גזולו הלכך לגזוה
הן מן המחזר ויתנוה לכס שהיו הן הגזלין ואתם לוקחין אותה
מהם והבעלים נתייששו כצר מכל
הפירות והו יאוש אלס ואחר כך
הוא משתנה מרשותן לרשותם
וקצצר יאוש גרידא לא קני אצל
יאוש ושינוי רשות קני ואי נמי קני
מנוה הצאה צעצירה הו אס אתם
תחטוה מן המחזר תהיו אתם
גזולים: בידיהו דידהו^ל. דאונכרי:
בידן. דידן הלוקחין אותן מהן
ולדין לאו מנוה הצאה צעצירה
היא: דאונכרי גופייהו. צאותם
שהם קונין לצורכס ללאת צו:
ליקניוה בשינוי מעשה. שאגד
שלשת המינין יחד דשינוי מעשה
מתיר אגדן והרי הן כצראשונה:
הושענא

וקרקע צחזקת בעליה עומדת ויש לדקדק מהא דתניא צחזקת הבעלים
לו פרה מוכר לו טלית מעיד לו עליה ומוקי לה צראצן שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי ואתא יהודה וקמעערר דלא לחיל שמעון לאסרודאי
ללוי דניחא ליה דהדרא אצל פרה וטלית לא הדרי דהו יאוש ושינוי רשות משמע צהדיא דצקרקע לא מהני יאוש וכי תימא משום דקא סבר
יאוש כדי לא קני ושינוי רשות לא שייך צקרקע הא טעמא דיאוש לא קני משום דצאיסורא אתא לדיה דמפרש צמרובה (ב"ק דף ק"ז: ושם)
והכא גצי קרקע נמי כצר נתיישש קודם שהחזיק זה הלוקח כמו גצי פרה וטלית וצירושלמי דכלאים סוף פרק שביעי משמע דיש יאוש לקרקע
דפרין ויש קרקע נגזלת א"ר לוי אעפ"כ יש יאוש לקרקע ומיהו יש ליישב דלעולם אין יאוש ולאסור דרצנן משום כלאים איירי דתנן התם
(פ"ו מ"ו) האנס שורע את הכרס ויאל מלפניו קולרו ואפילו צמועד עד כמה יהא נותן לפועלים עד שליש יתר מכאן קולרו כדרכו והולך
אפילו לאחר המועד מאימתי נקרא אנס משישקע ואמרינן עלה צגמרא דירושלמי אצא צר יעקב צסם ר' יוחנן כיני מתני' מותר לקולרו
אפילו צמועד עד כמה יהא נותן לפועלים עד שליש רצ הונא ורצ ששת חד אמר עד שליש לשכר וחד אמר עד שליש לדמים מאימתי נקרא
אנס משישקע א"ר אחא נשתקעו הבעלים ולא נתייששו הבעלים ולא נשתקעו אסורין מדצרי סופרים ויש קרקע
נגזלת א"ר לוי אעפ"כ יש יאוש לקרקע עד כאן ירושלמי והכי פירושו מותר לקולרו אפילו צמועד דמלאכה אסורה חוץ מדצר האצד שוכר
פועלים אפילו דרך פרסום וקולר וצוריעת האנס לא נאסר הכרס דאין אדם אוסר דצר שאינו שלו^א ונותן לפועלים עד שליש לשכר היינו
שמרצה להם צשכירות שליש יותר ממנה שהיה ראוי ליתן להם כדאמר רצ הונא צפ"ק דצ"ק (דף ט. ושם) צמוצה עד שליש ומאן דאמר
לדמים היינו שנותן להם שליש שויים של כל הפירות אצל יתר מכאן לא יוסיף וקולר כדרכו ולא יסכור אפילו לאחר המועד (ה) מאימתי
נקרא שם אנס על הכרס ליחשב כשלו שיאסר צוריעתו משישקע שם בעלים ממנו ונקרא על שם האנס ואע"פ שלא נתייששו הבעלים דלא
אמרו ווי ליה לחסרון כיס^א דאנן קצרי^ל דמיאשי ואפילו אמרי דלא מיאשי נעשה כלווח על ספינתו שטבעה צים^א ומיתסרה דאורייתא צוריעת
האנס אצל נתייששו ולא נשתקעו לא מיתסר מדאורייתא דקרקע אינה נגזלת אצל מדרצנן אסור ופרין ויש קרקע נגזלת כלומר לאסור
אפילו מדרצנן ומשני דיש יאוש לאסור מדרצנן משום כלאים אצל מדאורייתא אין יאוש מדלל אסור מדאורייתא ומיהו היכא דנשתקע שם
בעלים אפילו מדאורייתא יש יאוש מדהו איסורו דצר תורה ועוד יש לפרש צענין אחר שנשתקעו הבעלים ולא נתייששו איסורו דצר תורה
לא מחמת צריעת האנס קאמר אלא שהלך לו האנס ונשאר הכרס לפני הבעלים ולא עקרו ממנו הכלאים והוסיף מאתים איסורו דצר תורה
מחמת הבעלים שמקיימים כלאים דידהו הו כיון דלא נתייששו אצל נשתקעו מדרצנן ואיכא פירכי טובא ללשון זה וראשון עיקר
וצמסכת ערלה פ"ק^א תניא צירושלמי צסם ר' שמעון צן אלעזר נוטע לרצים חייב צנוטע צחוץ שלו צרשות הרצים פטור (צ) צגזל קרקע
יש קרקע נגזלת א"ר אליעזר^א אע"פ שאין קרקע נגזלת יש יאוש לקרקע וכולה מלתא תמוה דהא מתנימין דהתם^א קתני הגזול נוטע חייב
ותו מאי קא פריך אצרייתא ויש קרקע נגזלת דמשמע משום דנגזלת ויש יאוש פטור מן הערלה אדרצה מכה זה יש לי לחייב צנוטע^א
לחוץ שלו ועוד^א מדמי נוטע צרשות הרצים לגזל קרקע ונטעה והיינו צלא יאוש דומיא דרשות הרצים דאין שייך צו יאוש ואם [מתקנה^א]
היא^א דיש יאוש צריך לאוקמה כשנשתקעו שם הבעלים: **כ**י גזו אוונכרי נמי ניהו יאוש בעלים בידיהו דידהו. וא"ת ההוא יאוש שלא מדעת
הוא דלא ידע ציה נגזל צלוקח וקיימא לן צריש אלו מציאות (ב"מ דף ק"ז: ושם) דיאוש שלא מדעת לא הו יאוש וי"ל דלא מיקרי יאוש שלא מדעת אלא
היכא דצא לידו קודם שידעו הבעלים שנאצד מהם אצל הכא ידעי זה ונתייששו מקודם אלא דאין יאוש לקרקע:

שינוי החזר לברייתו א"א שמויה שינוי. ואע"ג דקני מדרצנן כדאיתא צריש הגזולקמא (ב"ק דף ק"ז: ושם) צגזול עניס משופין כגון נסרים
ועשאן כלים כיון דמדאורייתא לא קני לא נפיק הכא ומיהו מההיא סבתא (לקמן דף ט.) משמע גצי סוכה דנפיק אע"ג דלא
קני אלא מטעם מריש אלא יש לתרץ התם משום תקנת השצים והכא צאגודת לולב צעלמא לא שייך תקנת השצים דנקיל להתיר אגודו ומה
שנקלץ מן המחזר לא חשיב שינוי מעשה כיון דלא נשתנה שמו צכך דמעיקרא אסא והשתא אסא כדאשכחן צריש הגזול קמא (ב"ק דף ק"ז: ושם)
האי דגזל דיקלל מחצריה וקטליה אע"ג דשדיא לארעה דידה לא קני מאי טעמא דמעיקרא דיקלל מיקרי והשתא נמי דיקלל מיקרי
ואע"ג דפסק לחיותא גרע מכחשא דלא דר^א או מצהמה והזקינה דחשיב שינוי אע"ג דלא נשתנה שם ומשלם כשעת הגולה וכן עניס
ושיפן אצנים וסיתתן צמר וליצנן צריש הגזול קמא (שם דף ק"ז: ושם):

וליקניוה בשינוי השם. תימא הא אמרינן דשינוי מעשה החזר לברייתו לא שמויה שינוי והוא הדין צשינוי השם כדאמרינן צמרובה
(ב"ק דף ק"ז: ושם) גצי מריש דשינוי החזר לברייתו צשינוי השם לא שמויה שינוי וי"ל דפרין הכא אליצא דרצ יוסף דמסיק התם
שינוי אצרינא ועוד י"ל צשינוי השם דליכא שינוי מעשה צהדיה לא קני צחוור לברייתו כמו מריש דכמו שהוא צצירה לא חשיב שינוי
מעשה אצל הכא דאגדו הרי חשיב שינוי מעשה צהדי שינוי השם וקני אע"ג דהדר למלתיה וא"ת ועוצצא דהתם (דף ק"ז: ושם) כיון דלית זה
קיצוע ואין זה אלא מחצצה א"כ שינוי השם דידה חוזר לברייתו הוא ואמאי קני וי"ל דהתם איכא יאוש צהדי שינוי השם דהיכא דליכא יאוש
אין מחצצה מטמאתו כדקתני לפי שלא נתייששו הבעלים ועדיף שינוי השם החזר דקני עם יאוש כדאשכחן גצי עוצצא משינוי מעשה החזר
לברייתו דאפילו עם יאוש לא קני כדמסיקנא הכא והשתא ניחא הא דקאמרינן התם שינוי השם כשינוי מעשה דמי דהיכי דמי להדי והלא
שינוי מעשה לחודיה צלא יאוש קני כדמוכח צכמה דוכתי צמרובה (שם דף ק"ז: ושם) וצהגזול קמא (שם דף ק"ז: ושם) ואילו שינוי השם לא קני אלא צהדי
יאוש כדמוכח ההיא דעוצצא אלא היינו טעמא משום דעוצצא חוזר לברייתו אצל היכא דלא דר קני לחודיה דאיהיה דגנצ טלה ונעשה איל
עגל ונעשה שור פריך התם לעיל (דף ק"ז: ושם) וליקניוהו צשינוי השם ולא יתחייב ארצעה וחמשה ומשני שור צן יומו קרוי שור איל צן יומו קרוי
איל משמע דאי לאו הכי קני צשינוי השם לחודיה והשתא יש כמה דינים צצר דשינוי מעשה שאינו חוזר וכן שינוי השם שאינו חוזר קני
מדאורייתא אע"ג דלא נתיישש ושינוי מעשה החזר קונה צלא יאוש מדרצנן כדמשמע צריש הגזול קמא (שם דף ק"ז: ושם) וטעמא משום תקנת
השצים ושינוי השם דהדר למלתיה צלא יאוש לא קני כלל חוץ מלענין מריש משום תקנת השצים וכל צנין קרקע וכיוצא צו כדמוכח שמתא
דההיא סבתא (דף ק"ז: ושם) דלוחא אלמא לא נתיישש ואמר רצ נחמן אין לה אלא דמי עניס וא"ת הא דפרין הכא לקניוהו צשינוי השם
תקשי ליה אמתי' דלולב הגזול (לעיל דף ק"ז: ושם) וי"ל דמתני' איכא לאוקמא צגזולו אגודה דלית ציה לא שינוי השם ולא שינוי מעשה:

אי

א) [לקמן לא. צ"ק כה.],
ב) [לעיל דף יא: לקמן
לג. סנהדרין דף פח.],
ג) [סנהדרין שם] לעיל יא:
לקמן לא. לג. לוי. ד' [עיי'
חוס' צ"מ סא. ד"ה אלא
לאו דגול וכו']. ה) [לקמן
לא.], ו) כלאים פ"ז מ"ד.
ז) ב"מ כג. ח) ב"מ כד.
ט) ה"ב י' פ"א מ"ב.
ס) ב"ק צו ע"ב.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה וקרקע
אינה וכו' וקולר כדרכו ולא
יסכור אפילו לאחר המועד.
נ"צ פירוש קולר כדרכו
לאט לאט ולא יסכור
פועלים אפילו משמן
הקצירה עד לאחר המועד
וגם לאחר המועד לא יסכור
אלא אם כן ציקש ומלא
פועלים צשכר הידוע
שיקצרו כדרכם שאז ודאי
אם לא יסכור פועלים
חיישינן משום משהה
כלאים צכרם הא לאו הכי
לא חיישינן משום משהה
כלאים וק"ל: (צ) בא"ד
כה"ר פטור כגזל
קרקע וכו' מכה זה יש לי
לחייב כנוטע לחוץ:

ליקוטי רש"י

ד"ה צריך אגד. לאגד
שלשה המינין לאחד ושייכא
זה עשה [לפיל יא.].

הגהות וצינונים

א) כ"ה בכתי' בגמ'
ובתוס' כ"י גזו אוונכרי
ליהו יאוש בעלים
בידיהו דידהו: צ' וכן
מוכח (כ"ה בתוס'
הרא"ש): ג' צ"ל הישן
דף כז: [גליון] ועיין
רש"ש שאין צריך
להגיה: ז' אולי צ"ל
ס'הדי (חזו"א ב"ק סימן
ט"ז אות יט וכ"ה בר"ש
כלאים פ"ז מ"ו: ה) א"ר
הי"א
ובירושלמי הגירסא ר'
הילא: ו' צ"ל כנוטע
(הג' הב"ח, רש"ל, וכ"ה
בר"ש שם): ז' יש
להוסיף ועוד הא מדמי
(כ"ה בר"ש שם):
ח' רש"א [גליון] וכ"ה
במהר"ם, ועיין ילקוט
מפרשים: ט' מסוף דברי
מהרש"א משמע דצ"ל
הא דיש וכו' (ר"ש
דעסר):

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) לעיל כו: (ב) [לעיל ל: ב"ק לה: ג] [לעיל כט: (ד) [לקמן לב: (ה) לקמן לו: (ו) שם, (ז) [לעיל דף ל: וש"ס, (ח) [מוספתא פרק ב, (ט) גיטין דף גה, (י) בראשית יד יב, (יא) ב"ק קיז: (ל) פסחים סו ע"א.

גליון הש"ס

גמי' לא יביא לא פריש' עי' צטורי אבן זכנני מנלוס' צ"ח דף כח ד"ה הרי: רש"י ד"ה מה' צוקת כו. וכו' המחבר. עי' תש"ו פניס מליכות ח"צ סימן קע"א וכו' כו' המ"א ספי' תלמי: [מכתי' רש"י ד"ה לא מקשינן לא הוקשו צ"מ מזה מזה וכו'. עי' ר"ה דף לז ע"א ברש"י ד"ה ה"ק אי לא [וכו']: תוב' ד"ה אב"ג. כיון דלא קיימא ברשותו של ראובן וכו' וכך אין קרקע נגזלת. תמוה לי הא אמרינן י"א עדים שהוקשו לקרקעות א"כ אם גול עצלים והכניסו לביהו אין גוליס ופטנס נהר אין חייב צמחיותו הרי אף דאין קיימין צרשות עצלים והם צרשות הגולן ואפי"ה אין נגזלות ולע"ג: שם ד"ה ור"י סבר וכו' ב"ש דיקושא. עי' ר"ה דף לז ע"א ברש"י ד"ה ה"ק אי לא ג"ש. וסנהדרין דף עג ע"א ברש"י ד"ה ה"ק אי ומנחת דף פג ע"ג רש"י ד"ה זמא אומרת:

ליקוטי רש"י

יאגדנו מ"מ צ"ח. אם נכדו עליו יאגדס שיהו עולין עם השלמה כשאר לולבין [לעיל כט:]. בביב. אול"ר"ה שגלל סביב הדקל ונכדן סביבו כלובי גפנים. יעיקרא דדיקשא. לתמן ממנו נכדים וקולפן עד שראויין לאגד [לקמן לו:].

הגהות וצינונים

[א] צ"ל אפי"ה (כת"י ודפו"ץ): [ב] צ"ל אף יבשין כשרין וכ"ה לקמן בריש ע"ב וברפ"י (ר"ש רעסו דק"ס): [ג] יש להוסיף אל"מא דטעמא (בארות המים): [ד] ברפ"י ועל זה דחק, וכ"ה גי' מהר"ש"ל עיי"ש, ולפנינו ע"פ מההר"ש א עיי"ש, ועי' מהר"ם, כפ"ת וש"ת שרי"מ ח"ג סי' רח: [ה] צ"ל מבעינין (דפו"ץ): [ו] רש"א (גליון): [ז] כ"ה בהגה' אשר"י (פ"ב סי' טז) ועיין מג"א תרלו ס"ק ז:

תורה אור השלם

(א) ויקרא לך פיהם הראשון פרי עין הדר פפת המרים וענף עין עבת וערבי גחץ ושמחתם לפני יי' אלהיכם שבעת ימים: [ויקרא כג, ט]

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

לא

הושענא קרו לה. על שם שרגליו לאוגדן להושענא צנח: והמסבך ברשות הרבים. הא נמי גול הרצים: מחלוקת. הא דפסיל ר' אליעזר כגון שתקף את חצירו צמקה והוליאו מסוכתו הצנייה צקרקעו של נגול *וכל המחזור לקרקע הרי הוא כקרקע: ור' אליעזר לטעמיה.

הושענא מועיקרא נמי לאסא הושענא קרו ליה | ת"ר סוכה גזולה והמסבך ברשות הרבים ר' אליעזר פוסל וחכמים *מכשירין אמר רב נחמן מחלוקת בשתוקף את חצירו והוציאו מסוכתו ורבי אליעזר לטעמיה דאמר * אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חצירו אי קרקע נגזלת סוכה גזולה היא ואי נמי * קרקע אינה נגזלת סוכה שאולה היא ורבנן לטעמיהו דאמרי אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חצירו וקרקע אינה נגזלת וסוכה שאולה היא אבל * גול עצים וסיבך בהן דברי הכל אין לו אלא דמי עצים ממאי מדקתני דומיא דרשות הרבים מה רשות הרבים קרקע לאו דידיה הוא סוכה נמי לאו קרקע דידיה הוא הריא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי צווחה ולא אשגח בה רב נחמן אמרה ליה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה אמר להו רב נחמן פעיתא היא דא ואין לה אלא דמי עצים בלבד אמר רבינא *האי כשורא דמטללתא דגזולה עבדי ליה רבנן תקנתא משום תקנת מריש פשיטא מאי שנא מעצים מהו דתימא עצים שכיחי אבל האי לא שכיחא אימא לא קמ"ל י הני מילי בגו שבעה אבל לבתר שבעה הדר בעיניה ואי חברו בטינא ואפילו * לאהר שבעה נמי יהיב ליה דמי. תנא יבש פסול רבי יהודה מכשיר אמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב בעי הדר ור' יהודה סבר לא מקשינן לולב לאתרוג אבל באתרוג דברי הכל בעין ובלולב לא בעי ר' יהודה הדר והתנן * רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ"ט לאו משום דבעי הדר לא כדקתני טעמא * רבי יהודה אומר משום ר' טרפון * כפות תמרים כפות ואם היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן * אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר לא דהא אמר רבא * אפילו בסבי ואפילו בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דרבי יהודה התם דקא סבר * לולב צריך אגד ואי מייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר והתניא * ארבעת מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג * לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר וכו' כשרין יבשין פסולין ר' יהודה אומר אף יבשין * וא"ר יהודה מעשה בבני

אי קרקע נגזלת. אמת הוא דר' אליעזר סבר כן דשמעינן ליה הכי דהגזול צמח (ב"ק דף קז:) אלא רונה ליישב דבריו בכל ענין: אבל גול עצים וסיבך בהן. אין זה לא גזולה ולא שאולה דקנתו השם ועוד משום תקנת השבים אין לו עליו לסתור את צנינו אלא יחזיר דמייס והא דאמרינן צפרק הישן (לעיל דף קז:) דמודו רבנן גזולה לאו גזול סוכה המחוברה לקרקע ולא גזול עצים וסיבך בהן אלא גזול סוכה העשויה צראש העגלה או צראש הספינה (ב) והיא עצמה גזולה שאינה מחוברה לקרקע ואין עליו להחזיר דמייס אלא כמו שהיא צנייה דאין זה משום תקנת השבים שהרי לא טרח לצננהו ולא הוליא עליו יציאות הלכך גזולה היא כך פ"י צקונטרס ועל חס דחק * דמדכתיב לך דממעטין * גזולה צפרק הישן (לעיל דף קז:) וגול עצים וסיבך בהן שניו החזור לצנייתו הוא ומדאורייתא לא קני ומשום תקנת מריש היינו מדרבנן וקרא מיתוקם מדאורייתא ואפילו [מדרבנן] צלל עגלה וספינה איכא לאוקומיה קרא כגון צראוש שצנה סוכה צמחו של שמעון (ב) מדעמו וצא שמעון ותקף את ראוין והוליאו מסוכתו דאין עליה תורת שאולה * כיון דלא קיימא צרשותו של ראוין ולא דמיא לקרקע דצמחה נגזלת * ר"י סבר * מקשינן לולב צאתרוג. פ"י צקונטרס לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לידרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן אלא קל וחומר ותימה גדולה פ"י דאפילו סמוכין דהיינו שני מקראות הסמוכין זה לזה ניתן לדרש מן התורה כדאמרן צריש יצמות (דף טז.) סמוכין מן התורה מנין שנאמר סמוכין עד לעולם עשויס צמח ויש * כל שכן היקישא דהיינו שני דברים המוקשים צפוק אחד אלא היכא דמוכח מופנה כדאמרינן התם מ"מ צהיקישא מודה אלא כל המדות אדם דן מעצמו חוץ מגזירה שזה דאין דן אלא אם כן למדה מרצו * והכא צמחה פליגי דיש דברים שאין להקישם לאותו דבר ושמה קסבר לא שייך לשון הדך אלא צפירות: **אין אוגדין את הלולב אלא במינו.** תימה היכי צעי למימר משום דצעי הדך והא פסל צמחתינן (דף לו:) צגימוניות של זהב שהיו עושין משום נוי ושמהו היו מני למימר וליטעמיך:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אבן וכו' צראש הספינה דהיא עצמה: (ב) בא"ד צמחיו של שמעון שלא מדעמו:!

רבינו חננאל

שינוי דמעיקרא נמי אסא דהושענא קרו ליה: אסיקנא מחלוקת ר' אליעזר וחכמים בסוכה גזולה בתוקף חצירו והוציא מסוכתו ר' אליעזר פוסל וחכמים מכשירין אבל גול עצים וסיבך בהן אין לו אלא דמי עצים בלבד. פ"י פעיתא. צעקת. אמר רבינא גול כשורא וסיבך בה עבדו רבנן תקנתא בה כדתנן במס' גיטין מריש הגזול שבבאו בבנין שנוטל דמיו מפני תקנת השבים. ואי חברה בטינא. כלומר קבעה בטיט להיותה שם אין מחייבין אותו להסירה ולהחזירה (א) אלא נתן את דמיו ורדו. תנא אין אדם יוצא י"ח בלולב של חצירו ביו"ט ראשון א"כ נותנו לו במתנה גמורה ומעשה בר"ג וזקנים שהיו באים בספינה ולא היה להם לולב לקח רבן גמליאל לולב באלף זהב וכיון שיצא בו נתנו במתנה גמורה לחצירו וחברו להבירו כו' תנא יבש פסול ור' יהודה מכשיר אוקמה רבא מחלוקת ר' יהודה ורבנן בלולב ר' יהודה מכשיר בלולב וזהו הדין בעי הדר בלולב והא דקתני אין אוגדין את הלולב אלא במינו לאו משום דבעי הדר בלולב אלא משום שיהו ממני דקל כשר לאגד בו. והא דתניא (וכמן) (ב) כמשינן כשרין יבשין פסולין ר' יהודה אומר אף יבשין כשרין

לא מצא אתרוג לא יביא לא רמון ולא פריש. יש לדקדק מכאן דאם לא מצא כשר מצד צפול מדנקט פריש או רמון ויש לדחות אצל יש לדקדק דשרי כמו לולב פסול לרבנן צעמת דחק: **הואיל**

לעזי רש"י

קורוני"א. פירוש פריש, חטש (עין רמב"ם כלל פ"א מ"ד וערוך ערך פריש). פ"צ צדי"ש. פירוש כמכוס, נקמטס (מוסף הערוך ערך כמס), נזבלים (עין רש"י ישעיהו א, לו).